

СХВАЛЕНО

протокол вченої ради
Черкаського національного
університету
імені Богдана Хмельницького
05.11.2020 № 02

ВВЕДЕНО В ДІЮ

наказ
Черкаського національного
університету
імені Богдана Хмельницького
06.11.2020 № 214

ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ПОРЯДОК ФОРМУВАННЯ ВАРІАТИВНОЇ СКЛАДОВОЇ
ІНДИВІДУАЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ
ОСВІТИ ЧЕРКАСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

Зі змінами:

протокол вченої ради
Черкаського національного
університету
імені Богдана Хмельницького
08.04.2021 № 05
13.12.2021 № 03
25.04.2024 № 10
19.02.2025 № 01

наказ
Черкаського національного
університету імені
Богдана Хмельницького
12.04.2021 № 83
14.12.2021 № 292
25.04.2024 № 92
20.02.2025 № 47

ЗМІСТ

1.	ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	3
2.	ПОРЯДОК РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА ВІЛЬНОГО ВИБОРУ ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ ВИБІРКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН.....	5
3.	АЛГОРИТМ ПІДГОТОВКИ Й ВИБОРУ ВИБІРКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН.....	7

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Положення про порядок формування варіативної складової індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького (далі – Положення) розроблено відповідно до Закону України «Про вищу освіту» та «Положення про організацію освітнього процесу в Черкаському національному університеті імені Богдана Хмельницького», «Положення про організацію освітнього процесу ступеня доктора філософії в Черкаському національному університеті імені Богдана Хмельницького», «Положення про систему забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в Черкаському національному університеті імені Богдана Хмельницького» і визначає процедуру формування варіативної складової індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького (далі – Університет), передбаченої відповідною освітньою/освітньо-науковою програмою в обсязі, що відповідає навчальному плану.

2. Це Положення розроблено з метою конкретизації процедури формування переліку, вибору та подальшого вивчення студентами, аспірантами навчальних дисциплін із циклу вибіркових (курсів за вибором) для ОС «бакалавр» та «магістр», «доктор філософії».

3. Освітня/освітньо-наукова програма підготовки фахівців складається з розділів обов'язкових і вибіркових освітніх компонентів. До розділу обов'язкових освітніх компонентів входять навчальні дисципліни, які забезпечують визначені освітньою/освітньо-науковою програмою (стандартом вищої освіти) результати навчання та є обов'язковими для вивчення усіма студентами, аспірантами. До розділу вибіркових освітніх компонентів включено вибіркові навчальні дисципліни (курси за вибором), які студенти, аспіранти обирають самостійно із запропонованих каталогів.

4. Для оптимального формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів вищої освіти, підготовки висококваліфікованих фахівців і наукових кадрів, що реалізується шляхом гармонійного поєднання фундаментальності та фаховості освіти (відповідно до стратегії і місії Університету), забезпечення інтересів та потреб здобувачів вищої освіти, вибіркові освітні компоненти згруповано за трьома складниками.

4.1. **Вибіркові загальнокомпетентнісні дисципліни**, об'єднані у кілька категорій за тематичним спрямуванням, які націлені на формування загальних компетентностей, безпосередньо не пов'язаних з майбутнім фахом здобувача. У межах кожної категорії здобувачі вищої освіти обирають навчальні дисципліни із сформованих каталогів (щорічно оновлюються), реалізуючи свій вибір через цифровий сервіс вибору навчальних дисциплін (електронний кабінет здобувача) окремо за кожною категорією. Вибіркові дисципліни різних категорій входять

до циклу загальної підготовки розділу вибірових освітніх компонентів навчального плану.

Для формування загальних правових, здоров'язбережувальних, інформаційно-комунікаційних, гуманітарних компетентностей у циклі загальної підготовки вибірові навчальні дисципліни першого рівня згруповані у такі категорії (якщо вони не є профільними для освітньої програми):

- вибірова дисципліна категорії інформаційно-комунікаційних технологій
- вибірова дисципліна категорії культури
- вибірова дисципліна категорії фізичної підготовки
- вибірова дисципліна категорії здоров'я і безпеки людини
- вибірова дисципліна категорії філософії
- вибірова дисципліна категорії права

Кожна категорія вміщує перелік різних компетентісно орієнтованих навчальних дисциплін, одну з яких обирає студент.

4.2. Вибіркові міжгалузеві дисципліни – для введення елементів інтердисциплінарності до освітньої/освітньо-наукової програми, надання студенту, аспіранту можливості формування «м'яких навичок», навичок комунікації іноземною мовою. Вони включають два типи: вибірова дисципліна категорії комунікацій іноземними мовами, вибірова міжгалузева дисципліна. Ці дисципліни реалізуються через вибір із каталогу, сформованого навчально-науковими підрозділами Університету; включені до циклу загальної підготовки розділу вибірових освітніх компонентів навчального плану.

Вибіркові міжгалузеві навчальні дисципліни спрямовані на задоволення освітніх і кваліфікаційних потреб здобувачів вищої освіти, посилення їх конкурентоспроможності та затребуваності на ринку праці, а також ефективного використання можливостей та академічних традицій університету.

4.3. Вибіркові фахові навчальні дисципліни – розширюють предметну сферу та/або доповнюють результати навчання за освітньою/освітньо-науковою програмою у формі додаткової кваліфікації або профілізації, підкреслюють унікальність освітньої/освітньо-наукової програми. Ці дисципліни реалізуються через вибір із каталогу, сформованого в межах випускової кафедри та/або навчально-наукового підрозділу (підрозділів) за спорідненими галузями знань. Вони включені до циклу професійної підготовки розділу вибірових освітніх компонентів навчального плану.

Вибіркові фахові навчальні дисципліни мають професійну та практичну спрямованість, надають можливість поглибленої підготовки, визначають характер майбутньої професійної діяльності, реалізують елементи інтердисциплінарності за спорідненими галузями, сприяють академічній мобільності здобувача та його особистим інтересам.

4.4. Під час вибору навчальних дисциплін здобувачі вищої освіти можуть обирати навчальні дисципліни з різних освітніх програм та ступенів освіти

(вони включені до каталогу вибірових дисциплін, зазначених у п. 4.1, 4.2, включено).

5. Відповідно до «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти» навчальні дисципліни, вивчені в університетах-партнерах за програмами академічної мобільності, а також позакредитні дисципліни, вивчені в Університеті чи освітні курси, освоєні шляхом неформальної та/або інформальної освіти, можуть бути зараховані за вибірові дисципліни відповідно до освоєного обсягу кредитів.

6. У випадку поновлення, переведення здобувача, допуску до занять після завершення академічної відпустки або зарахування для здобуття ОС «бакалавр» на основі національної рамки кваліфікацій 5 за скороченим терміном навчання можуть бути перезараховані вибірові дисципліни за рахунок фактично вивчених дисциплін.

7. Визначення вибірових дисциплін індивідуального навчального плану здобувача повинно відповідати принципам альтернативності (не менше трьох приблизно рівнозначних альтернатив на кожную позицію вибору), змагальності (здобувач здійснює вибір після ознайомлення із силабусами дисциплін) та академічної відповідальності (не допускати нав'язування здобувачам певних вибірових дисциплін в інтересах кафедр та окремих викладачів).

2. ПОРЯДОК РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА ВІЛЬНОГО ВИБОРУ ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ ВИБІРКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

1. Для освітнього ступеня «бакалавр» передбачено вибір навчальних дисциплін відповідно до п. 4 розділу 1. Для освітнього ступеня «доктор філософії» передбачено вибір навчальних дисциплін відповідно до пункту 4.3 розділу 1. Для ступенів «магістр», «доктор філософії» передбачено по одній вибіровій міжгалузевій дисципліні. Обсяг кредитів, що відводиться на вибірові дисципліни становить не менше 25% загального обсягу освітньої програми (10% - для спеціальностей, що передбачають доступ до професій, для яких запроваджено додаткове регулювання).

2. Для кожного вибірового компонента освітньої програми заплановано від 3 до 6 кредитів ЄКТС.

3. Навчальні дисципліни за вибором можуть пропонувати всі викладачі, які мають професійну кваліфікацію, що відповідає змісту пропонованої дисципліни. Щоб запропонувати курс за вибором, необхідно розробити силабус, робочу програму навчальної дисципліни та зареєструвати її у сервісі «е-Силабус». При реєстрації міжгалузевих навчальних дисциплін слід зазначати спеціальності (освітні програми), студенти яких не можуть обирати цю дисципліну, оскільки її зміст включає фахові компетентності за відповідною

спеціальністю (освітньою програмою) та може співпадати із освітніми компонентами навчального плану.

4. Каталог вибірових фахових навчальних дисциплін для кожної освітньої програми погоджують із гарантом освітньої програми й затверджують на засіданні випускової кафедри. Відповідальним за підготовку каталога є завідувач кафедри. Відповідальний за підготовку каталога для освітньо-наукової програми доктора філософії є гарант.

5. Каталог навчальних дисциплін, визначених у п. 4.1, 4.2 розділу 1 затверджують на засіданні науково-методичної ради. Відповідальним за підготовку каталога є начальник навчально-методичного відділу. Каталог навчальних дисциплін, визначених у п. 4.2 розділу 1, для освітнього ступеня «доктор філософії» затверджують на засідання науково-експертної ради. Відповідальним за підготовку каталогу, визначеному в пункті 4.2 розділу 1, для освітнього ступеня «доктор філософії» є завідувач аспірантури і докторантури.

6. Навчальні групи для вивчення вибірових навчальних дисциплін формуються за наявності не менше 15-ти студентів для навчальних дисциплін, що передбачають лабораторні заняття та не менше 25-ти студентів у інших випадках. Виняток становлять малокомплектні групи, які обирають фахові дисципліни відповідно до наповненості групи студентів, аспірантів певного курсу, спеціальності (освітньої/освітньо-наукової програми) - кількість студентів, аспірантів у групі такої вибірової дисципліни може бути меншою за визначений обсяг.

7. Навчальні заняття з міжгалузевих вибірових дисциплін певного курсу проводять у всіх навчально-наукових підрозділах за єдиним розкладом.

8. Організацію вибору вибірових навчальних дисциплін за категоріями та міжгалузевих навчальних дисциплін забезпечує навчально-методичний відділ (для ОС «доктор філософії» – відділ аспірантури і докторантури). Організацію вибору фахових вибірових дисциплін забезпечують навчально-наукові підрозділи.

9. Зарахування студентів, аспірантів на вивчення фахових вибірових дисциплін проводять за результатами вибору навчальних дисциплін, що проводиться шляхом опитування здобувачів вищої освіти через цифрові сервіси, що забезпечує прозорість і відкритість вибору.

10. Зарахування студентів, аспірантів на вивчення вибірових навчальних дисциплін за категоріями та міжгалузевих навчальних дисциплін проводять наказом ректора по університету за результатами альтернативного вибору дисциплін у електронному кабінеті студента.

11. Узагальнена інформація про вибір студентами, аспірантами тих чи інших навчальних дисциплін, що надходить від навчально-методичного відділу, відділу аспірантури і докторантури й навчально-наукових підрозділів, є

підставою для включення цих дисциплін у розрахунок навантаження відповідних кафедр на навчальний рік (семестр).

12. На період проведення практики під час вивчення міжгалузевих дисциплін, здобувач вищої освіти переходить на індивідуальний графік відвідування занять. Це уможливорює вільне (вибіркове) відвідування здобувачем аудиторних занять, самостійне опрацювання матеріалу програми навчальної дисципліни та виконання всіх видів обов'язкових робіт відповідно до навчального плану. Індивідуальний графік навчання не передбачає оформлення індивідуального навчального плану.

13. Під час навчання за індивідуальним графіком здобувач виконує передбачені програмою навчальної дисципліни види робіт, звітує про їх виконання під час консультацій із викладачем або через використання технологій дистанційного навчання. Форма освітньої взаємодії узгоджується з кожним викладачем окремо. Викладач оцінює рівень навчальних досягнень здобувача, ставить відмітки (оцінки) в журналі про засвоєння навчального матеріалу відповідної частини навчальної дисципліни».

3. АЛГОРИТМ ПІДГОТОВКИ Й ВИБОРУ ВИБІРКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

1. Підготовку робочих програм навчальних дисциплін (силабусів) згідно з рекомендованим шаблоном для вибіркового навчальних дисциплін проводять за підтримки навчально-методичного відділу, відділу аспірантури і докторантури.

2. Вибір навчальних дисциплін на наступний навчальний рік проводять в останні два місяці поточного навчального року. Вибір навчальних дисциплін здобувачами, які зараховані на перший курс, а також переведені чи поновлені на навчання, проводять впродовж першого місяця першого семестру.

3. Не пізніше двох тижнів до початку вибору відповідальний за організацію вибору підрозділ (навчально-науковий підрозділ або навчально-методичний відділ) оприлюднює каталог вибіркового навчальних дисциплін і силабуси для кожної вибіркової навчальної дисципліни, а також повідомляє про дати проведення вибору.

4. Вибір триває не менше трьох робочих днів для міжгалузевих навчальних дисциплін і вибіркового навчальних дисциплін за категоріями – через Кабінет студента, для фахових дисциплін – через електронні анкети. Якщо студент, аспірант із поважної причини не зміг вчасно здійснити вибір, то він повинен звернутися до відповідального за організацію вибору з заявою для реєстрації на вивчення обраних ним дисциплін. Якщо студент, аспірант вчасно не скористався правом вибору, то відповідальний за організацію вибору підрозділ має право визначити вибірково навчальну дисципліну, яка є

оптимальною щодо кількісного наповнення груп для вивчення вибірових дисциплін.

5. Формування груп для вивчення вибірових навчальних дисциплін проводять за пріоритетністю часу вибору.

6. Не пізніше ніж через тиждень після завершення вибору відповідальний за організацію вибору оприлюднює списки сформованих груп для вивчення вибірових навчальних дисциплін на сайті навчально методичного відділу (для вибірових навчальних дисциплін за категоріями та міжгалузевих навчальних дисциплін) або на сайті навчально-наукового підрозділу (для вибірових фахових дисциплін); для аспірантів – на сайті Університету (вкладка «Навчальний процес аспірантів»)

Перший проректор

Василь МОЙСІЄНКО

Проректор з наукової, інноваційної
та міжнародної діяльності

Олександр СПРЯГАЙЛО

Начальник навчально-методичного відділу

Людмила СМАЛИУС

Юрисконсульт

Антоніна МИХАЛЬЧЕНКО